

51. Особливості студента як об'єкта і суб'єкта навчання

Оксана Онофрійчук, Ірина Нікітіна

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. У сучасній ситуації розвитку людини й суспільства особливий науковий інтерес становлять умови вищої освіти, що є діяльним полем реалізації особистості студента як об'єкта і суб'єкта навчання в період професійної підготовки. Тенденції розвитку сучасної вищої школи дають підстави тлумачити феномен об'єктивності та суб'єктності особистості студента, як один із провідних факторів особистісного й професійного становлення. [1]

Матеріали і методи. Метою роботи є вивчення особливості студента як об'єкта і суб'єкта навчальної діяльності. При підготовці матеріалу використано теоретичний аналіз наукової літератури з педагогіки та психології вищої школи.

Результати. Сучасна науково-технічна революція зробила потребу в освіті дійсно масовою. Рівень освіти є не тільки наслідком, але й необхідною умовою науково-технічного прогресу. Студентство – найкультурніша частина молоді в усіх країнах, яка є важливим джерелом відтворення інтелігенції. У наш час в науковій літературі ще немає повного визначення поняття «студент», «студентство», як і немає одностайності щодо тлумачення характеру і специфіки навчально-професійної діяльності студентства. Проте є великий інтерес до цієї соціальної групи, який, передусім, пояснюється необхідністю підвищення якості підготовки спеціалістів для держави, що розбудовується. «Студент» у перекладі з латинської означає «навчаюся». Студентство – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливою суспільною поведінкою і психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям. [2]

Студент є об'єктом педагогічної діяльності. Продукти діяльності педагога матеріалізуються в знаннях, уміннях, навичках, у рисах характеру іншої людини. Одне із завдань викладача на всіх етапах становлення студента – допомогти йому знайти себе. При організації викладачем впливу на об'єкт потрібно враховувати те, що студент ніколи не розвивається у прямій залежності від педагогічного впливу на нього, тому необхідно враховувати особливості його сприйняття, розуміння, запам'ятовування, характеру, специфіки формування загальних і специфічних здібностей.

Своєрідність студента полягає в тому, що він одночасно є суб'єктом діяльності, однак не педагогічної, а навчальної, ігрової, дослідницької, комунікативної. Об'єктом діяльності студента є наукова, теоретична та практична інформація, яку він повинен опанувати. Продуктами його діяльності є відповіді: усні, письмові, графічні. Таким чином, у студента, як суб'єкта діяльності, є своя мета, свій об'єкт, свої способи досягнення мети, свої можливості. [3]

Процес і результат учбової діяльності істотно залежить від характеристики особи студента, здатності навчатися з тією або іншою якістю: його психологічної характеристики, психологічної установки, соціодемографічної характеристики і навченості.

Психологічна характеристика студентів включає характеристику типу нервової системи, особливості пам'яті і мислення і навченості.

Тип нервової системи робить істотний вплив на сприйняття і засвоєння студентами навчальної інформації. Так, холерики легко перемикаються з одного виду діяльності на інший, швидко включаються в роботу після відпочинку, схильність до збудження у них сильніше, ніж до гальмування. Тому заняття з такими студентами краще вести в швидкому темпі, перемикаються з одного виду роботи на інший. У сангвініків гармонійно поєднуються збудження і гальмування, такі студенти здатні ставити і досить швидкий вирішувати складні завдання. Студенти - флегматики повільно входять в діяльність, але обов'язково доводять справу до кінця. Їх дратує вимога терміновості виконання роботи, вони погано адаптуються у вузі. Проте, засвоєний матеріал такі учні довго не забувають. Меланхоліки розгублюються в стресових ситуаціях, не завжди можуть знайти вихід з них, вимагають до себе дбайливого, доброзичливого відношення.

Запам'ятовування засвоєної інформації пов'язане з типами пам'яті (зоровою, слуховою, моторною) і здатністю використовувати прийоми запам'ятовування. Більшість студентів краще запам'ятовують навчальний матеріал при використанні всіх типів пам'яті, хоча в кожного з них може бути розвиненіший той або інший тип пам'яті.

Студенти розрізняються і типом розумової діяльності. Близько половини з них мислять логічно, при цьому 25% з них переходять до образного мислення. Серед «логіків» є як «теоретики» (краще всього пам'ятають абстрактний матеріал), так і «практики» (у їх пам'яті залишаються лише конкретні факти і їх описи). Інша половина студентів мислить образно і 26% з них переходять до логічного мислення. Ці особливості необхідно враховувати при виборі методів пред'явлення навчального матеріалу.

Психологічна особиста установка студентів включає професійну спрямованість і схильність до певної професії, а також мотивацію учбової діяльності, відношення до навчання і навчальних дисциплін.

Соціодемографічна характеристика враховує місце і умови мешкання, стан, вік, фінансово-економічні умови.

Здатність навчатися - це здатність сприйняти нові знання, і нові способи учбової діяльності, а також готовність до переходу на нові рівні розумового розвитку.

Основні параметри, що характеризують здатність навчатися:

- ✓ швидкість - засвоює або перенавчається швидко або повільно, легко або насилу;
- ✓ ретельність - вчиться сумлінно або недбало, ґрунтовно або поверхнево;
- ✓ мотивація - вчиться охоче або неохоче, добровільно або по обов'язку, із власної волі або під тиском, старанно або недбайливо;
- ✓ регуляція дії - вчиться самостійно або несамостійно, планомірно, цілеспрямовано або безцільно, безсистемно, наполегливо, постійно або періодично;
- ✓ когнітивна організація - вчиться усвідомлено, з розумінням або механічно, раціонально, економно або нераціонально, неефективно.

Навченість студентів характеризується рівнем накопичених знань і способів діяльності, тобто загальнотеоретичною і практичною підготовкою в різних галузях знань і діяльності. При цьому грають роль як засвоєні фонові (сумарні) так і базові знання, необхідні для засвоєння конкретного навчального матеріалу, а також - способи діяльності: прийоми учбової діяльності і навички самоосвіти. До таких відносять: всі прийоми логічного мислення та критичного, психологічні дії (запам'ятовування, контроль, корекція своїх дій), знаково-символічні дії (моделювання, кодування, декодування і ін.).

При організації викладачем впливу на студента потрібно враховувати те, що студент розвивається за своїми законами, властивими його психіці. Студент не народжується суб'єктом діяльності, а стає ним під впливом виховання. Саме викладачі мають допомогти студентові стати суб'єктом діяльності учіння, в основі якої лежить саморух, самоутвердження, самовдосконалення. [4]

Висновок. Результати аналізу наукових джерел стосовно студента як об'єкта і суб'єкта наукової діяльності уможливають висновок про те, що в навчально-виховному процесі роль педагога полягає в допомозі, координації, консультуванні, формуванні умов для розвитку об'єкта навчання з урахуванням характеристик студента.

Література.

1. Певна С.Є. Студент як суб'єкт освіти : сутність та особливості/ С.Є. Певна//Журнал «Наука і освіта». - 2015. - №6. - С. 105-110
2. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. - 316 с
3. Москаленко А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: навчальний посібник / А. М. Москаленко. - Мелітополь : Вид-во «Мелітополь», 2010. - 184 с.
4. Белова О.К., Коваленко О.Е. Системи і системний підхід у навчанні. Навчальний посібник для студентів магістратури за фахом 8.000009 «Управління вищими навчальними закладами». - Х: УПА, 2008 р.